

Расрбљавање Црне Горе и црногорчење Срба

Пише: Вељко Ђурић Мишина
четвртак, 05 мај 2011 18:35

Попис становништва у Црној Гори је, кажу, завршен. На основу првих процена, око 33% пописаних су се изјаснили као Срби.

Познато је да је пре 100 година, у Уставу Краљевине Црне Горе писало да је то држава Срба.

Намеће се питање шта се то десило са народом у коме је дјед био Србин, отац Југословен а унук Црногорац! То је посао првенствено за историчаре, мада, чини ми се, има и за етнопсихологе (да не кажем етнопсихијатре).

Други пример расрбљавања Црне Горе може бити однос према капели-гробници на Ловћену митрополита Петра II Петровића Његоша.

Тешко је одговорити на питања ко је правио стратегију расрбљавања Црне Горе и његовог издвајања из корпуса српског народа, као и како се то све спроводило, јер траје до данас. Уосталом, послушајте понекад изјаве Ранка Кривокапића, председника Скупштине Црне Горе.

Неоснована жеља књаза и краља Николе Петровића да он буде ујединитељ Српства а Црна Гора српски Пијемонт, исказала се, на неки посебан начин, и кроз покрет познат као „зеленаши“ и зачетак негативних изјава о Србији, прихваћањем таквих квалификација од комуниста родом из Црне Горе и њиховом антисрпству показиваном на разне начине.

Расрбљавање Црне Горе и црногорчење Срба

Пише: Вељко Ђурић Мишина
четвртак, 05 мај 2011 18:35

У прилог овој тврдњи иде проглас који је објављен 24. септембра/7. октобра 1920. у листу *Глас Црногорца*, који је излазио у Француској, поводом обнављања Патријаршије. У прогласу је, наиме, објављено неколико тешких квалификација на рачун Србије („београдски злочинци“) која је, по аутору текста, одузела право пећком митрополиту право да он буде патријарх уједињене Цркве. А тај проблем, то јест захтев да митрополит пећки (или његов егзарх) мора да буде и првосвештеник актуелан је и данас, и видљив у титулама и хтењима митрополита црногорско-приморског Амфилохија Радовића.

Други пример расрбљавања Црне Горе може бити однос према капели-гробници на Ловћену митрополита Петра II Петровића Његоша.

Како су државне службе умирале већину архијереја у Патријаршији пред Сабор 1970. да се проблем рушења капеле на Ловћену не расправља на заседању, једино што је митрополиту преостало јесте мољење разних функционера од Јосипа Броза, Митје Рибичича, председника Савезног извршног већа, Вељка Милатовића, председника Скупштине Црне Горе и других. Када је схватио да нема успеха, обратио са Уставном суду СФР Југославије.

Аустроугарске окупационе власти су срушиле гробну задужбину а кости пренеле на Цетиње. Црногорски комунисти су 1971. срушили капелу коју је о свом трошку подигао краљ Александар I Карађорђевић, назван Ујединитељ, унук књаза и краља Николе Петровића Његоша, господара Црне Горе. На Ловћену је подигнут маузолеј кога више знам као Мештровићев маузолеј него као „Његошев маузолеј“.

Рушење гробнице може се тумачити и као вид процеса расрбљавања и доказивања успеха црногорчења. Нема доказа који би указали ко је први предложио рушење капеле. Једно је сигурно: извођачи радова били Црногорци, партизани и комунисти који су раскрстили са религијом и Српством.

На прве знаке противљења Српске православне цркве рушењу капеле, властодршци Цетиња и Црне Горе су то правдали одбраном основних самоуправних права Скупштине општине Цетиње и Социјалистичке републике Црне Горе и тврдњом да је капела власништво општине. То су истицали у разговорима са патријархом Германом Ђорићем и митрополитом црногорско-приморским Данилом Дајковићем 1969. и 1970. године.

Посебну улогу у том послу имао је генерал Мило Јовићевић, председник Савезна комисије за верска питања, родом из околине Цетиња. Нешто мању улогу имао је Мијат Шуковић, тада председник црногорске Комисије за вјерска питања, који је 29. маја 1970. толико увредио митрополита Данила да је он устао и напустио састанак. Шуковић је митрополиту помињао македонски сценарио из Охрида – проглашење Охридске архиепископије односно аутокефалности Македонске православне цркве из 1967. године. А то је значило проглашење некакве аутокефалне Црногорске православне цркве, наводно настављање континуитета оне која је постојала до 1920, а коју је, по неким тумачењима, укинуо регент Александар Карађорђевић, унук детронизованог краља Николе Петровића.

Како су државне службе умирале већину архијереја у Патријаршији пред Сабор 1970. да се проблем рушења капеле на Ловћену не расправља на заседању, једино што је митрополиту преостало јесте мољење разних функционера од Јосипа Броза, Митје Рибичича, председника Савезног извршног већа, Вељка Милатовића, председника Скупштине Црне Горе и других. Када је схватио да нема успеха, обратио са Уставном суду СФР Југославије.

У међувремену, у свом јаду митрополит се обратио Милу Јовићевићу, сматрајући га човеком од поверења, који ће му помоћи. Осим разговора, званичних и приватних, митрополит се обратио Јовићевићу писмом. Сматрајући да садржај, који даје слику времена и односа различитих личности према проблему капеле и маузолеја, зарад појашњења историјских процеса који се протежу до наших дана, а један је расрбљавање и црногорчење, заслужује да се чита у целини:

Цетиње, 16-IV-1970. год.

Драги Мило,

Прво Те молим да од овог приватног писма не правиш, нити проблем, нити употребу, јер ја овиме настављам наш приватни разговор вођен у мојој кући дана 13. ов. мјесеца и године. Нијесам Ти хтио рећи још извјесне ствари које су се односиле на наш разговор, јер у мојој кући не бих хтио да нико понесе неку жаоку на мене, а најмање пријатељи међу којима из много разлога убрајам и Тебе. Неких ствари се нијесам ни сјетио, јер су ту

године, а и склероза чини своје.

Када си ме упитао да ли ћемо ићи на суд (јер ја не идем сам већ је самном наша Црква, а поред тога и сви они Црногорци и други који су против тога да се црква на Ловћену руши), нијесам умио још да Ти речем потврдно, пошто није још ни одлучено, већ се чека да би се то некако регулисало административним путем. Но, ако се не регулише тим путем није искључено да дође и до суда. Како ми Ти рече да је то свршена ствар, онда заиста требало би покушати да неко ону групу Црногораца која подржава одлуке Предсједника општине цетињске и коју нијесу могли уразумити: академици, књижевници, умјетници, архитекте, инжињери и др. интелектуалци, који су уложили доста труда; када за њих одлука Комисије из 1966. године не важи и ако је од стране владе Црне Горе образована и донијела дефинитивну одлуку да се црква на Ловћену не дира, а да се маузолеј подигне на Цетињу можда ће се покушати да их уразуме правници, адвокати и редовни суд СФРЈ ако нађе за сходно и умјесно.

Рекао си ми да ће се створити један политички проблем. Црква ће жалити, ако тако буде и ја ћу жалити, али је савјест и наше Цркве и моја лично мирна, јер ми не стварамо проблеме, већ онај други који хоће да руши православне и аманетне цркве и ко хоће да једном православном владици и владару Црне Горе руши његов завјетни аманет и подиже пагански маузолеј са женама (не Црногоркама, већ Буњевкама) да га чувају и да га чува орао који су сви часници Вермахта носили на својим капама, а он, Његош као застиђен погнуо главу пред двије жене и орлушине симбола грабљивости и тлачења нејачих од њега. Генијалан умјетник, пројектант, пројектује православном владици пагански маузолеј, а себи гради над гробом цркву и њега чувају анђели, а владика Рада жене. Пројектант није био ни жупник, ни фратар, а свакако не бискуп. Какав парадокс и каква аномалија!

Ја нијесам хтио оног дана да Те питам шта ви поборници маузолеја мислите од оних 80% Црногораца који су се противили рушењу цркве-капеле, да ли они имају каквог права икаквог гласа. Напоменуо си ми да ћу имати адвоката ако дође до суда доста и да ће се многи понудити. Не искључујем то, али када је Предсједник општине цетињске могао у Одбор увући оне из Љубљане, Загреба, Сарајева, Скопља и др. мјеста, зашто Црква (ако дође до тога) не би могла и смјела примити добронамјерне адвокате који би заступали 80% Црногораца и 95% осталих православаца у Југославији. Можда овај проценат је за оне који не желе рушење цркве и повољнији. Ко тако не мисли нека зађе у народ, али без ознаке власти. Мени изгледа да се овдје ради о оној народној: „Држите лопова“, а он је сам украо. Овдје хоће да се баци кривица на Цркву, а кривицу је други створио и сада хоће да је пребаци на Цркву и њене представнике. За појмове моје старачке, али потпуно на свом мјесту, ово је необјашњиво, но наша Црква, а аналогно и ја ћу се повиновати свим легитимним судским одлукама, јер у таквим одлукама мора се

поштовати земаљски Устав и постојећи закон, а административне одлуке могле су се, а мислим да могу и данас и те како мијењати и исправљати.

Једно ме боли као Црногорца, Србина и Словена да ћемо ући у анегдоте да се прича касније: „Свађају се, или суде као Црногорци око цркве Владике Рада“.

Једно ме боли као Црногорца, Србина и Словена да ћемо ући у анегдоте да се прича касније: „Свађају се, или суде као Црногорци око цркве Владике Рада“, но пошто друга страна не мисли о томе, ваљда нијесам ни ја дужан да будем заштитник оних који се бусајући у груди са црногоризмом а о њему не воде рачуна. Мислим да сам Ти рекао онај дан да ја не тјерам никакав инат како би они хтјели да то представе, мени је стало до Великог Његоша за којег ја немам ријечи да бих могао рећи све што ја према Њему и Његовој величини осјећам и истовремено да спасем углед, чојство, јунаштво и понос Црногораца, јер ћемо га овим актом, вјеруј мени и те како умањити, да не речем нешто строжије. То је мени, мој Мило Јовићевићу, вјеруј ми, као да си ме привео пред ћивот св. Василија, најважније и најсветије.

И ако се ја не слажем са радом појединих људи, мила је мени Црна Гора и Југославија, и ако је нескромно да речем милија од многих који под пазухом носе црвену књижицу. Ја бих извадио из џепа па дао на општу корист отаџбине, а многи би је који и те како грају и размећу се и патриотизмом профућкали до сјутра само да себи створе удобан, безбрижан и раскошан живот. То би се видјело најбоље када би једног дана, што ја не желим, дошло до неке гужве, гдје би велики број као зреле мурве када неко удари у стабло, или гране отпао и гледао да спасе своју главу и своју задњицу, а отаџбину оставио да је други бране. Пошто сам ја издржао неколико ратова и једну револуцију желио бих да док сам ја жив не долази до барута, јер сам га сит и ако нијесам у овај посљедњи учествовао. 1944. одмах по ослобођењу Београда срио сам се са једним Црногорцем, био је заставник, па ме пита јесам ли учествовао у посљедњем рату. Рекох му да нијесам, али да сам када њега на овај свијет није постојало и набројих му гдје сам и када учествовао у рату, а он ми скоро заповједнички одбруси: „То друже није ништа!“ Нијесам се правдао само сам му рекао: „Мени бјеше и доста!“ Таквих и данас имамо доста који стоје на становишту ко није био борац или се учланио касније, да је он издајник, да га треба са овог свијета уклонити и слично. Докле се тако буде радило и мислило нема среће, као и док кажу и то на мјеродавном мјесту: „Ми“ и „Ви“.

Ја сам имао неколико слика и докумената да Ти покажем и да видиш да смо ми који тражимо да се капела остави таква каква је, али нијесам хтио да Те замарам и бојао сам

се да не схватиш да сам Те звао у кућу да бих Ти поповао о капели и раздору. Зар то није не мало смијешно да се води полемика, доносе одлуке и настоје почети радови на рушењу једне завјетне и аманетне цркве, а да се нико не нађе чак ни телефонски, а не писмени да извјести нашу Цркву или мене шта се намјерава чинити. Мој разум ако је здрав не може то схватити, као што не може схватити тврдње Предсједника општине да је Ловћен у катастар општине и црква на њему. У катастар је и манастир цетињски и све цркве и манастири на територији општине, али то није знак да је то општинско. У катастар је Твоја кућа у Дујеви и моја у Друшићима, али то није знак да су оне општинске, већ им се власник зна. Ето чиме се људи служе и какве логичке закључке доносе.

Има једно правно правило још у римском праву, да правда није увијек на страни власти, зато су установљени судови у свим земљама, чак и фашистичким, да би ти судови поставили правду на своје мјесто тамо гдје је власт или приватник заобишао. Можда ће и у овом нашем случају ако до суда дође бити, не политички проблем, него правда постављена на своје мјесто и онда ће морати бити задовољни и једни и други и примити одлуке без роптања и приговора.

Сада да пријеђемо и на ону другу страну. Мени је јако жао што се у мојој кући нијеси ничиме послужио; друго ми је жао што је трефио пост да Те нијесам могао задржати да будеш мој гост, а нијесам могао да Те водим у хотел, а сматрам својим гостом. Но, када будеш опет дошао присвајам право да ме посјетиш, без опбзира хоће ли црква-капела бити срушена или не, јер ми као Цеклињани и комшије мислим треба да одржавамо пријатељске везе, тим прије што су нам и службени положаји везани. На крају мислим да личне односе не треба плекати у опште како то моји Цетињани раде.

И овом приликом као и увије молим Те да примиш моје поздраве и поштовање.

Митрополит Данило.